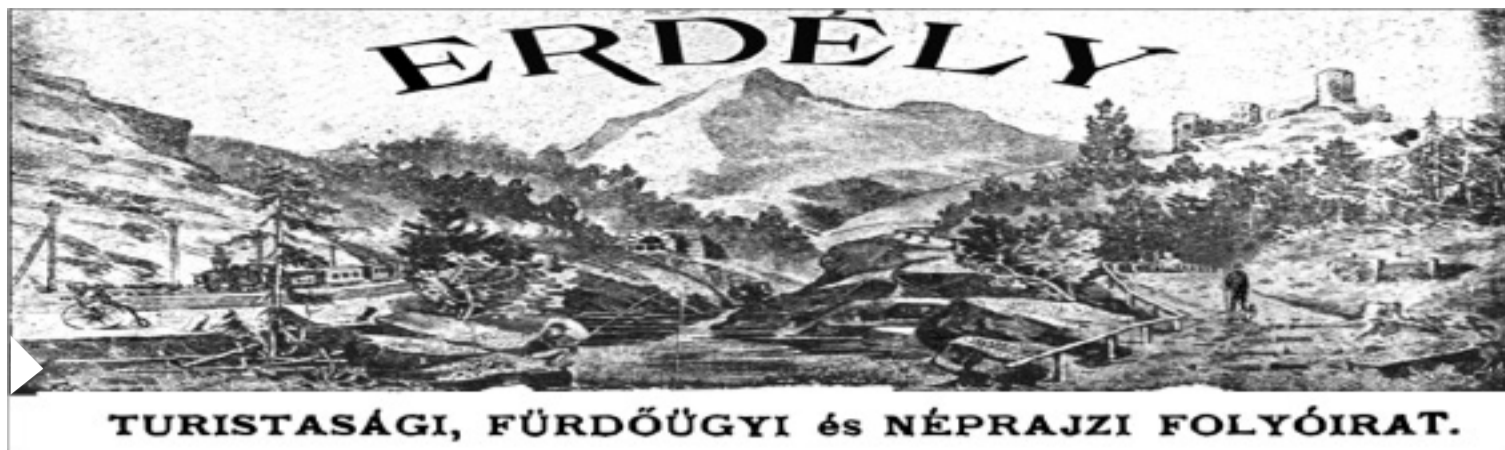

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 102. szám
2017/4.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeFőszerkesztő:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Szerkesztők:
Pál Gyöngyi, Szima Csilla

Tavaszi felfedezőút a Fehér-Körös forrásvidékén

Végre eljött a tavasz, a hideg tél után egy szeszélyes tavasz, meleg napok váltakoztak hideg, szeles, borús, esős, havas, havasesős időszakokkal, közben lassan kiszögdült, kivirágzott minden, megszínesedett a táj. Március 26-án hosszabb kirándulásra indultunk a Fehér-Körös forrásvidékére, számunkra teljesen ismeretlen tájra. A Körös a Tisza egyik legjelentősebb mellékfolyója, mely három folyó, a Sebes-Körös, a Fekete-Körös és a Fehér-Körös egyesüléséből jön létre.

PÁL GYÖNGYI

A Fehér-Körös Hunyad megye északi határvidékén ered, eleinte dél felé folyik, Kistyornán (Crișcior), majd Brádnán (Brad) északnyugatra fordul és Körösbánya (Baia de Criș) érintésével Arad megyébe lép át. Borossebesnél (Sebiș) kilép a síkságra és Gyulának veszi útját, a Fekete-Körössel való egyesülés után csatornázott mederben folyik, Köröstarcsán alul a Sebes-Körössel egyesül. A három Körös közül ez a leghosszabb, forrása és torkolata közti távolsága 137 km.

Vasárnap reggel indultunk a Flip elől, a túra szervezői Vlăd Pál és Kosztin Erika voltak. Borús időben gyülekeztünk, eső csepergett és hideg szél fújt. Tordaszentlászló felé mentünk mikrobuszal, a Kanyarodónál már havazott, fehér volt minden, majd ködbe borult a táj. Elhagytuk Járabányát (Kisbánya, Băișoara), majd Alsójárát (Iara) és Borrévnél (Buru) elértük az Aranyos völgyét. Az Aranyos szinte teljes egészében hegyvidéki folyó, így ez a völgy képezi az ország leghosszabb szorosát. A Bihari-hegységben ered

két forráspatakból, a Kis-Aranyosból és Nagy-Aranyosból. Az Aranyos völgyén sok szép kirándulóhely van, amelyeket már többször is felkerestünk. Ami az időt illeti, beletörődöttünk, hogy egy esős kirándulás lesz, esőköpenyt mindig hozunk magunkkal, mert végül is nincs rossz idő, csak lusta turista.

Elhagytuk Aranyosbányát (Baia de Arieș), az eső közben elállt, de az eget még mindig komor szürke felhők takarták. A topánfalvi vagy Mihoești-i víztározótól a Kis-Aranyos völgyében folytunk utunkat. A víztározó Topánfalvától 5 kilométerre található, és az Aranyos hozamának szabályozására építették. A gát magassága 29 m és kb. 6,25 millió köbméter víz tárolására képes. Teteje járható, út vizet át rajta a Kis-Aranyos völgyébe, a szomszédos Vidra település felé. A víztározót 1987-ben fejezték be, azóta működik. A Kis-Aranyos völgyéből balra tértünk és a Malom-völgyön (Valea Morii) haladtunk tovább. Hihetetlen módon az ég derülni kezdett, eleinte csak kis kék folt látszott, amely mind nagyobb és nagyobb lett, végül már csak a kék ég ragyogott fe-

lettünk. Joldișești településig szerettünk volna eljutni kocsival, de az erdészeti út itt már nagyon rossz állapotban volt, így kocsink leparkolt és gyalog indultunk tovább, a helybeliek által mutatott úton Hoancă és Băi hegyi települések elszórt házai közt értünk fel egy víznyelőkhöz (dolinákkal) teli tetőre Fehér és Hunyad megye határán. Embereket nemigen láttunk, az itt lévő házakat lehet csak nyáron lakják, mikor állatokat legeltetnek. Kis tempóval is fehérlétt egy dombon, valamikor iskola is működött ott, ahogy mondták, akkoriban többen laktak ezen a vidéken. Útközben sok volt a lila krókusz (sáfrány) és a fehér hóvirág, virágzott a farkasboroszlán, itt-ott hófoltokat is láttunk. A krókusz az első igazi jele a tavasz beköszöntésének. Az első meleg, tél végi, kora tavaszi napsugarak hatására előbújnak a talajból a csésze alakú, mélylila vagy kétszínű, csikos virágok. Egy bekerített udvaron valóságos lila szőnyeget alkotottak. A sáfrány egyedülálló, különlegesen erős és hatékony fűszer. A mi kárpáti sáfrányunkban ugyan kevés a hatóanyag (lehet ez menti a kipusztulástól), de egy természetesen fűszert tartalmazó szarított bibéje keresett kereskedelmi cikk, ára vetekszik az aranyéval. A legkülönbözőbb ételek, sütemények ízesítésére és színezésére, sőt szépítkezésre is használják. A világ legdrágább fűszere, mert 1 kg-nyi szá-

Vízesés a Fehér-Körösön

raz drogához 150 ezer növény bibeszálára van szükség.

Vízválasztóra értünk, egy forrást is láttunk itt, melynek vizéből induló kis patakocskák már valószínűleg a Fehér-Köröst táplálja. A tetőn szép volt a kilátás az Erdélyi-érchegység délkeleti részét láthattuk, kimagaslott a Vulkán-hegy sziklás tömbje. Innen már az út lefelé ereszkedett borókafenyők között, sok helyen virágzott a kankalin (Primula vulgaris), előbukkant egy turistajelzés. Elhagytunk két düledező faházikót, az egyiket nyíl jelezte, hogy arra az út a vízesés felé. Innen már erdőben haladtunk, az ösvény egyre meredekebben lejtett. Eljutottunk egy bővízű forráshoz, amelynek vize nagy erővel tör elő egy sziklatömbből. Ebből a karsztforrásból ered a Fehér-Körös. Óvatosan lépünk át a vizén, amely itt már patakot hozott létre, amely több ágra szakadva igyekezett a száraz levelek között előre, hogy 50 méter után alázuhanjon a mélybe, csodálatos vízesést alkotva. A vízesést még nem láttuk, de már hallatszott a lezuhanó víz csobogása. De most következett az út legnehezebb szakasza, egy köves árkon, majdnem függőlegesen kellett leereszkedni a vízesés aljához. Valószínűleg a lefolyó eső-

vizek alakították ki és görgettek ide köveket. A hátizsákokat a forrás mellett hagyjuk, hogy könnyebb legyen az ereszkedés. Elindultunk a meredek árkon, óvatosan lépve, kezünkkel is kapaszkodva. A vízesés aljába értünk, a látvány felülmúlt minden várakozást. A 25-30 méterrel alázóduló vízszög valósággal szétporlott a sziklákhöz csapódva, a vízcseppek csillogtak a napfényben. Igyekeztünk fotókon megörökíteni a látványt.

A vízesést rejtettsége és a táj vadsága teszi különlegessé. A Fehér-Körös forrása és a Fehér-Körös vízesése (Pișoia Crișului) az Erdélyi-érchegység egyik vad völgyének oldalában található, megközelítése elég körülményes, a helyet kevesen ismerik és így kevesen látogatják, túrakalauzokban sem találtunk róla leírást, az interneten is keveset. A kirándulók inkább a könnyebben megközelíthető alsóvidrai Pișoia vízesést keresik fel. Visszafelé kimásztuk a meredek oldalt és a leírt úton jutottunk vissza a mikrobuszhoz, a megtett gyalogtúra 12 km volt 600 méter szintkülönbséggel. Hazafelé jövet még megálltunk Szolcsva mellett a Sipote vízesésnél és megcsodáltuk a Bedellő sziklát a lemenő nap fényében.

Pihenő a vízesés fölött

Évszakok túrája

KOC SIS TÜNDE

Talán egyetértünk abban, hogy a négy évszak közül a tavasz képes leginkább felidézni a többit. Míg márciusban még a barna avarréteg az őszt örökségét mutatja, egész április végéig nem lepődünk meg a fagyos, hófúvásos, változóan szeles időjárásán, miközben már a hétágra verő napos idők a nyár érzetét keltik. És van mindebben valami időtlen, amit akár egyidejűségnek is nevezhetünk: mintha minden egy(kor) lenne, és csupán az összetettség és állandóság színei változnak időről időre, annak függvényében, hogy a Mindenség éppen melyik arcát kívánja mutatni, és mi éppen mire vagyunk nyitottak, mit veszünk észre, fogadunk be.

Ez a kissé furcsa időtlenség-érzet fogott el egyetlen nap leforgása alatt, pontosan 2017. április 24-én, Szent György-napján. Ekor Szima Márton vezetésével a kolozsvári EKE egyik szervezett túrájának keretében 14-en felmáztunk a Vlegyásza előhegyére, a Kő-hegyre, a Tömöldökcsúcs (vf. Bogdanului) kilátójához (1150 m) és fő úticélunkhoz, a Hármaskősziklához (Várful Horaița, 1050 m).

Noha tudtuk, hogy az április „szeszélyes” és a hegyekben az időjárás kiszámíthatatlanabb, mint máshol – meglepő volt, hogy a szél egyik percről a másikra „gyökeresen” átalakította az égbolt térképét, és hol átláthatatlan ködfelhő és enyhe hóvihár, hol a felhők sodródása miatt megvalósuló árny-fény játékok, hol majdnem felhőtlen nap sugarak élvezettel és örömmel eltelt alakjai, avagy éppen kiszolgáltatottjai voltak.

De hadd ne csak ilyen légi es dolgokról fecsegek. Inkább ajánljam figyelmükbe ezt a csodálatos, könnyen megközelíthető, a túrázás, kirándulás szempontjából gondozott és tiszta

Csillogó tó a hegy alján

helyet, amelynek gyűjtőneve: Hármaskőszikla.

Kalotaszentkirályt nyugati irányban kell elhagyni köves úton, amely majd aszfaltos útra ér, és onnan egészen a Kőhegy aljáig vezet. A fehér körben kék karikás jelzésű út a hegy északi és déli oldalán egyaránt várja a túrás kedvűeket, és végig megbízhatóan vezet erdőn, dombokon keresztül a hármaskőaltár gerincéig. Mi a déli oldalról indultunk, ott hagytuk autóinkat egy útelágazásnál, majd fel felé erdőn, azt követően mezőn át jobbra, északra tartottunk, talpunk alatt olvastva és roppogtatva a váltakozó vastagságú havat. Az első kilátó a Tömöldökcsúcs volt, ahol a Nap kegyesen bevilágította az élénk táruló kalotaszegi tájat. Erdőn le, erdőn fel, sorban egymás után, enyhébb hóviharral körülvéve, magunkba gubózva, csendesen haladtunk tovább a Hármaskőszikla felé és talán mindannyian egy kérdést cipeltünk magunkban: vajon milyen látvány fogad a csúcson? Elénk terül a táj, felvillantja meztelen bajját, formáinak kecsességét, azokat a hajszálpontos és finom vonásokat, amiket csak az égi festő tud

elénk varázsolni? Vagy csupán az orrunk előtt levő fák szegélyét fogjuk megnézni, és egy-egy erőtlenn vicc kíséretében elindulunk lefelé, abban a reményben, hogy még azért ér bennünket itt-ott némi meglepetés? Mennyi a valószínűsége annak, hogy éppen akkor, abban a 10-15 percen belül el annyira a fergeteg, hogy akár száz kilométeres körzetben kiderüljön a táj? Igen csekély – gondolhatjuk joggal, de képzeljük: éppen abban a 10-15 percen belül mégis kiderült, és mi szabadon gyönyörködtünk, katintgattuk fényképezőgépeinket, étellel, itallal, jókedvvel töltöttünk és hálatalan keltünk újra útra, hiszen lejárt az időnk: már ismét ott volt a hóhullás, a szél és átláthatatlan ködfátyol terült észak felé, amely teljesen eltakarta az imént még oly nagy távon kibontakozó látványt. Ez a hóvihár kísért minket egészen a hegy aljáig, ahol viszont újra kisütött a Nap, és két tó csillogó tükrében láthattuk viszont az ég derűjét. Ez van bennem azóta is: az ég derűje, a természet nagylelkűsége, játékosága, élő valósága, amelynek része vagyok és amely mindenkor körülvesz, háttal van rám és átölel.

Jókai-gyalogos- és biciklitúrák

■ A kolozsvári EKE 1998-ban, az 1848-as forradalom 150. évfordulója alkalmából rendezte meg először a Jókai-gyalogos emléktúrákat Kolozsvár és Torockó között. Idén huszadik alkalommal hirdeti meg az Erdélyi Kárpát-Egyesület – Kolozsvár 1891 a Jókai Mór Gyalogos- Emlék- és Teljesítménytúrákat, másodszer a Jókai Mór Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúrákat az Egy az Isten földjén, Kolozsvár–Torockó útvonalon, május 6-án, szombaton.

Jókai 55: Bükki Kemping (RAJT) – Sáros-bükk – Adre-

nalín Park (1. EP) – Mikes-gerinc – Hordós-kút (2. EP) – Túri-hasadék (3. EP) – Szind (4. EP) – Tordai-hasadék (5. EP) – Monasztéria-tető (6. EP) – Curmătura-nyereg (7. EP) – Várfalva (8. EP) – Székelykő (9. EP) – Torockó (CÉL). Szintidő 14 óra. Indulás: 6.30–7.00 Kolozsvár, Bükki Kemping.

Jókai 25: a Jókai 55-ös rész-távja Kolozsvár és Szind között. Rajt: 6.30–7.00 Kolozsvár, Bükki Kemping, szintidő 6 óra.

Jókai 30: a Jókai 55-ös rész-távja Szind és Torockó között. Rajt: 9.30–10.30, Szind, Unitárius Paplak, szintidő 10 óra.

Jókai 10: a Jókai 55-ös rész-távja Várfalva és Torockó között. Rajt: 10.30–11.30, Várfalva, Polgármesteri Hivatal, szintidő 5 óra.

A gyalogtúrázók utazása a rajtkhoz (Bükki Kemping, Szind vagy Várfalva), Szindról vissza Kolozsvárra vagy tovább Torockóra, illetve a visszatérés Torockóról Kolozsvárra, Várfalvára vagy Szindre lehetséges a szervezők által biztosított mikrobuszokkal vagy autóbusszokkal.

A teljes **Jókai Kerékpáros** útvonal hossza 62–85 km, a Szind–Torockó szakaszon választott útvonalváltozat függvényében, az alábbiak szerint.

Kolozsvár–Szind (36,77 km): Kolozsvár / KMDSZ-székház (RAJT) – Monostori negyed / Unirea Sporttelep (1. EP) – Bükki Kemping (2. EP) – tovább Szindig egyezik a Jókai Gyalogos 25 útvonalával.

A Szind–Torockó szakaszon (25,21–48,11 km) Szindról indulva a résztvevők 19 útvonalváltozaton érkehetnek Torockóra, a következő ellenőrző pontok érintésével, szabad választás szerint: Tordai-hasadék (7. EP), Curmătura-nyereg (8. EP), Berkesi-szoros (8a. EP), Várfalva (Polgármesteri Hivatal, 9. EP), Székelykő (10. EP), Torockószentgyörgy (Unitárius Lelkészi Hivatal, 11. EP), Torockó (Kriza János Művelődési Ház, CÉL). Szintidő 12 óra, Rajt 7.00–7.30, Kolozsvár, KMDSZ-székház: Avram Iancu (volt Petőfi) u. 21.

A kerékpáros túrák résztvevőinek visszatérése Torockóról Kolozsvárra lehetséges a szervezők által biztosított mikrobuszokkal vagy autóbusszokkal és kerékpár-szállításra alkalmas járművekkel.

A túraútvonalakat, útvonalváltozatokat részletesen ismertetik leírások, nyomtatott és digitális térképek, GPS-nyomvonalak. Egyéb információk a túrák honlapján (www.ekekolozsvar.ro).

Májusi rendezvények

■ **Április 30. (vasárnap):** Ronki- és Pocsováliste szoros túrája (14 km, szintkülönbség +/- 700 m). Indulás 7 órakor, érdeklődni telefonon. Szervező: Mezei Elemér.

■ **Május 1. (hétfő):** Vonatos kirándulás a Vársonkolyosi-szorosba (Körös-kanyar), gyalog 10 km. Találkozás a vonatállomáson 7.15 órakor. Szervezők: Pál István és Pál Gyöngyi. Érdeklődni telefonon ♦ Jablonovszky Elemér emléktúra: Szénafüvek–Morgó–Te-kintő–Pokolköz (15/20 km, 500 m szintkülönbség). Ajánljuk a kiskocsis megközelítést. Szervező: Kiss János. Bejelentkezni telefonon.

■ **Május 3. (szerda):** Séta a Páter-úton (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.

■ **Május 5–7. (péntek–vasárnap):** Fürdőtúra Gyulára. Szervező: Vas Géza. Érdeklődni telefonon.

■ **Május 6. (szombat):** Jókai Mór Gyalogos Emlék- és Teljesítménytúrák (55 km, 30 km, 25 km, 10 km), XX. kiírás. Jókai Mór Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúra (62–85 km), II. kiírás. Részletek a túrák honlapján (ekekolozsvar.ro).

■ **Május 7. (vasárnap):** Gyöngyvirág túra a topai hágó melletti erdőben (10 km). Kiskocsis kirándulás. Szervező: Vlád Pál. Érdeklődni telefonon.

■ **Május 10. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Május 11. (csütörtök):** Túraszervezők tanácskozása és választmányi gyűlés 18 órától a székházban.

■ **Május 11–13. (csütörtök–szombat):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon.

■ **Május 13–14. (szombat–vasárnap):** EKE-NAPOK CSUCSÁN, részletek a szürke alapon kiemelt részben. Szervezők: Barabás Ibolya, Csorba Anna, Kún Zoltán, Szima Márton. Kérjük az előzetes bejelentkezést telefonon a szervezőknél!

■ **Május 17. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Május 20. (szombat):** Mikesi-tó (20 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbussz román színház melletti megállójában. Szervező: Nagy Lajos ♦ Testes 1240 m (25 km, 900 m szintkülönbség). Szervező Kiss János. Érdeklődni telefonon.

■ **Május 21. (vasárnap):** Vadvirág lesen (gyöngyvirág) a szászfenesi erdőben (14 km). Találkozás 8.45 órakor a 9-es autóbussz Bucium utcai megállójában (M21-es busszal Szászfenesig és vissza). Szervezők: Pál István és Pál Gyöngyi.

■ **Május 23–25. (kedd–csütörtök):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon.

■ **Május 24. (szerda):** Rejtett-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Május 27. (szombat):** Róka-domb (6 km). Találkozás 9 órakor a Hajnal negyedi végállomáson. Szervező: Szatmári Béla.

■ **Május 27–28. (szombat–vasárnap):** Magyarlóna–Testes–Andrássy-havas/Dobrin–Dumitreasa-völgye–Hideg Szamos-szoros–Rekető (35 km/17 km, 1300/120 m szintkülönbség), Plopi tető (15/18 km, 500/800 m szintkülönbség) kiskocsikkal. Szervező: Kiss János. Érdeklődni telefonon.

■ **Május 31. (szerda):** Ózek-völgye (18 km), csillagvizsgáló (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Fazakas Ferenc és Székely Lavotta.

■ **Június 7. (szerda):** Séta a Páter-úton (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.

■ **Szolgálatos napok a székházban** (Kolozsvár, Fürdő/Cardinal Iuliu Hossu utca 20. sz., 13-as ajtó): kedden 10.30–12.30, szerdán 11–13, csütörtökön 17–18 óra között. ♦ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban. ♦ **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.

Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Bagaméri Tibor 0742-776930
Barabás Ibolya 0740-560742
Csorba Anna 0740-407652
Fazakas Ferenc 0752-640319
Kiss János 0364-807639
Kún Zoltán 0730-123590
Mezei Elemér 0724-892797
Nagy Lajos 0729-835674
Pál Gyöngyi 0742-373546
Pál István 0264-572663
Székely Lavotta 0748-036290
Szima Márton 0766-703575
Vas Géza 0742-659570
Vlád Pál 0264-435866
 Titkár: **Székely Lavotta** és **Étédi József** 0745-029946

EKE-napok Csucsán

■ Az EKE–Kolozsvár 1891 kétnapos eseménysorozatát rendez Csucsán. A környék bemutatása céljából a két nap alatt négy gyalog- és két kerékpáros túrát szervezünk, az alábbiak szerint.

■ **Május 13. (szombat):** Berettyó-forrás (22 km). Szervező: Kún Zoltán ♦ Csucsá (EKE-ház), Surduc völgye–Váratec domb–Lunca völgye–Csucsá (18 km, szintkülönbség 250 m). Szervező: Barabás Ibolya és Csorba Anna ♦ Kerékpáros túra a Dregán víztározóhoz (65 km). Útvonal: Csucsá–Viságmező–víztározó, majd a megyehatár mentén vissza Csucsára. Szervező: Szima Márton.

■ **Május 14. (vasárnap):** Nagy-hegy (18 km). Szervező: Kún Zoltán ♦ Csucsá–La Deal–Ghermin-völgy–La Deal–Csucsá (12 km, szintkülönbség 100 m). Szervező: Barabás Ibolya és Csorba Anna ♦ Kerékpáros túra az Almási várhoz (85 km). Csucsá–Váralmás–Almási vár–Egeres–Kolozsvár. Szervező: Szima Márton.

Az érdeklődőknek sátorhelyet biztosítunk az EKE-ház udvarán, vagy a jelentkezés sorrendjében alvóhelyet az EKE-házban. Aki más kategóriás szállást szeretne, azoknak a Route 60 panziót tudjuk ajánlani, 2 km-re az EKE-háztól. Szombaton este, a túrák után a résztvevőket meleg vacsorával kínáljuk. Azoknak a jelentkezését is várjuk, akik csak egy nap tudnak csatlakozni a rendezvényben meghirdetett túrákra.

Kérjük az előzetes bejelentkezést telefonon a szervezőknél!